

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
รายงาน และ งบการเงินรวม
31 ธันวาคม 2561

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และได้ตรวจสอบ งบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของ บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจาก กลุ่มบริษัทตามข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณอื่นๆตามที่ระบุใน ข้อกำหนดนั้นด้วย ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 22.3 เกี่ยวกับคดีฟ้องร้องระหว่างบริษัทฯและ หน่วยราชการสองแห่ง ซึ่งเรียกร้องให้บริษัทฯชำระเงินค่าปรับจากการไม่สามารถส่งมอบแท็บเล็ตตามสัญญา อย่างไรก็ดีตาม ในปีปัจจุบันศาลปกครองกลางได้มีคำพิพากษาให้บริษัทฯชำระค่าปรับดังกล่าวเป็นจำนวนเงินรวม 10 ล้านบาท ซึ่งสำรองค่าปรับและค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นที่บริษัทฯบันทึกไว้ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาที่มีความเพียงพอ ต่อจำนวนค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลางดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ดีตาม บริษัทฯและหน่วยราชการ ทั้งสองแห่งยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ขณะนี้คืออยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

และข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 22.4 เกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างบริษัทย่อยกับบริษัทที่ไม่เกี่ยวข้องกันแห่งหนึ่ง ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีดังกล่าวข้างต้นแต่อย่างใด

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่างๆที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้า ในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ด้วย การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าได้รวมวิธีการตรวจสอบที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ผลของวิธีการตรวจสอบของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมวิธีการตรวจสอบสำหรับเรื่องเหล่านี้ด้วย ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินโดยรวม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบหรือวิธีการตรวจสอบสำหรับแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้

มูลค่าที่จะได้รับคืนของลูกหนี้การค้าจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 8 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมียอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกันแห่งหนึ่งเป็นจำนวน 802 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64 ของสินทรัพย์รวมและเฉพาะของบริษัทฯเป็นจำนวน 777 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 59 ของสินทรัพย์รวม ซึ่งคงค้างเป็นระยะเวลานาน เนื่องจากยอดหนี้ค้างชำระจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกันดังกล่าวเป็นจำนวนที่มีนัยสำคัญอย่างมากต่องบการเงินโดยรวมและส่วนใหญ่คงค้างเกินกว่าหนึ่งปี ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงให้ความสำคัญต่อมูลค่าที่จะได้รับคืนของลูกหนี้การค้ากิจการที่เกี่ยวข้องกันรายดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้ประเมินวิธีการและทำความเข้าใจเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้ และได้ประเมินข้อมูลหลัก ข้อสมมติและวิธีการที่ฝ่ายบริหารใช้ในการพิจารณาค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ โดยการประเมินแนวโน้มการเก็บเงินจากลูกหนี้จากประสบการณ์ในอดีต และวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินปัจจุบัน ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ และธุรกิจของลูกหนี้และกลุ่มบริษัท รวมถึงการวิเคราะห์รายการรับชำระหนี้จากลูกหนี้ภายหลังวันที่ในงบการเงิน

หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากคดีฟ้องร้องและข้อพิพาท

ตามที่กล่าวไว้ในวรรคข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่สำคัญและตามที่กล่าวในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 22.3 ข้อ 22.4 และข้อ 22.5 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องกับกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกันและคู่ค้า โดยการพิจารณาคดีดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ทำให้ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมากในการพิจารณาข้อกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องในการประเมินผลของคดีที่ถูกฟ้องร้องและข้อพิพาทเพื่อใช้ในการประมาณการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องดังกล่าว ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจริงเมื่อการพิจารณาคดีและข้อพิพาทดังกล่าวสิ้นสุด อาจแตกต่างกันไปจากที่ฝ่ายบริหารได้มีการประมาณการไว้ จึงทำให้มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการรับรู้ประมาณการหนี้สินหรือการเปิดเผยข้อมูลหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายดังกล่าว

ข้าพเจ้าได้สอบถามฝ่ายบริหารและแผนกกฎหมายของบริษัทฯและบริษัทย่อยเกี่ยวกับกระบวนการในการรวบรวมติดตามและประเมินผลข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องที่เกิดขึ้นและคงค้าง ณ วันที่ในงบการเงิน รวมถึงสอบทานรายการค่าใช้จ่ายค่าที่ปรึกษากฎหมายเพื่อสอบทานความครบถ้วนสมบูรณ์ของรายการคดีความต่างๆที่บริษัทฯและบริษัทย่อยแจ้งให้ทราบ และสอบถามถึงรายละเอียด ความคืบหน้าของคดีฟ้องร้อง และวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการประมาณการหนี้สินจากคดีฟ้องร้องและประเมินดุลยพินิจที่ฝ่ายบริหารใช้ในการประเมินผลของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาทดังกล่าว โดยการ

- ก) สอบทานเงื่อนไขและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในสัญญา รวมถึงคำฟ้องและคำคัดค้านต่างๆทั้งของบริษัทฯและบริษัทย่อยและคู่กรณีที่ได้นำเสนอต่อศาลเพื่อทำความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น
- ข) สอบทานเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาของผู้บริหารในการใช้ผลงานของผู้เชี่ยวชาญภายนอก รวมถึงส่งหนังสือสอบถามไปยังที่ปรึกษากฎหมายภายนอกที่บริษัทฯและบริษัทย่อยใช้เพื่อให้รายงานรายละเอียด สถานะและความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบริษัทฯและบริษัทย่อยเป็นลายลักษณ์อักษร โดยข้าพเจ้าได้ประเมิน ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความเป็นอิสระ และความเที่ยงธรรมของที่ปรึกษากฎหมายตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้องรวมถึงพิจารณาถึงหลักกฎหมายและข้อกำหนด และคดีความตัวอย่างที่เคยมีการตัดสินแล้วในอดีตที่ที่ปรึกษาภายนอกใช้ในการอ้างอิงว่ามีความสอดคล้องกับคดีความและข้อพิพาททางการค้าของบริษัทฯและบริษัทย่อย
- ค) สอบทานข้อมูล ความคืบหน้า และความเห็นต่อข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องที่ดำเนินการ โดยที่ปรึกษากฎหมายภายในของบริษัทฯและบริษัทย่อย
- ง) สอบทานการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทและคดีฟ้องร้องทางการค้าในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่อยู่ในรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัท (แต่ไม่รวมถึงงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงอยู่ในรายงานนั้น) ซึ่งคาดว่าจะถูกจัดเตรียมให้กับข้าพเจ้าภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและข้าพเจ้าไม่ได้ให้ข้อสรุปในลักษณะการให้ความเชื่อมั่นในรูปแบบใดๆต่อข้อมูลอื่นนั้น

ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นนั้นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของข้าพเจ้าหรือไม่ หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นแสดงขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัทตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว และหากสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะสื่อสารเรื่องดังกล่าวให้ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลทราบเพื่อให้มีการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องอีกต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงิน โดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามิใช่สาระสำคัญเมื่อคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลได้ว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้ในการตรวจสอบของข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชี ข้าพเจ้าใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานดังต่อไปนี้ด้วย

- ระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาด เนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัท
- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารจัดทำ
- สรุปรูปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหาร และสรุปจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ หากข้าพเจ้าได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะต้องให้ข้อสังเกตไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้าถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน หรือหากเห็นว่าการเปิดเผยดังกล่าวไม่เพียงพอ ข้าพเจ้าจะแสดงความเห็นที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของข้าพเจ้าขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของข้าพเจ้า อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่องได้

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประเมินว่างบการเงินแสดงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่
- รวบรวมเอกสารหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของกิจการ หรือของกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม ข้าพเจ้ารับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องต่างๆซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบ ตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบ การควบคุมภายในหากข้าพเจ้าได้พบในระหว่างการตรวจสอบของข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง กับการเป็นอิสระและได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่น ซึ่งข้าพเจ้าเชื่อว่ามีเหตุผลที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของข้าพเจ้าและมาตรการที่ ข้าพเจ้าใช้เพื่อป้องกันไม่ให้ข้าพเจ้าขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่องทั้งหลายที่สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ข้าพเจ้าได้พิจารณาเรื่องต่างๆที่มีนัยสำคัญที่สุดใน การตรวจสอบงบการเงินในงวดปัจจุบันและกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ข้าพเจ้าได้อธิบายเรื่อง เหล่านี้ไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชี เว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับห้ามไม่ให้เปิดเผยเรื่องดังกล่าวต่อสาธารณะ หรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของข้าพเจ้าเพราะ การกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้เสียสาธารณะจะได้จากการสื่อสารดังกล่าว

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบงานสอบบัญชีและการนำเสนอรายงานฉบับนี้

ชลรส สันติอัครวราภรณ์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4523

บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

กรุงเทพฯ: 28 กุมภาพันธ์ 2562

บริษัท จัดมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	2561	2560	2561	2560	
สินทรัพย์					
สินทรัพย์หมุนเวียน					
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	7	401,213,199	96,640,828	397,266,183	76,884,556
เงินลงทุนชั่วคราว - เงินฝากธนาคาร		4,749,532	20,816,202	4,744,235	20,691,514
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	8	812,556,415	729,923,305	790,832,759	728,327,000
มูลค่างานที่แล้วเสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ					
กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	6	15,327	150,353	2,861,387	1,191,700
กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน		13,273,581	8,265,898	10,260,691	5,459,822
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	6	-	340,000,000	-	340,000,000
ส่วนของเงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย					
ที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	6	-	-	16,000,000	16,000,000
สินค้าคงเหลือ	9	3,220,546	3,162,762	3,109,653	3,034,536
ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	10	-	-	-	-
ต้นทุนโครงการจ่ายล่วงหน้า		818,982	445,315	483,208	299,280
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น		3,450,735	4,099,724	1,473,786	2,531,745
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		1,239,298,317	1,203,504,387	1,227,031,902	1,194,420,153
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน					
เงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน		9,380,987	25,632,235	6,798,736	23,008,513
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย	6	-	-	69,000,000	85,000,000
เงินลงทุนในบริษัทย่อย	11	-	-	-	-
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	12	9,720,940	7,765,624	430,907	723,614
ภาษีเงินได้ถูกหัก ณ ที่จ่าย		2,106,371	1,947,953	2,106,371	684,233
เงินมัดจำ		1,178,424	1,214,609	1,014,638	1,016,320
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		22,386,722	36,560,421	79,350,652	110,432,680
รวมสินทรัพย์		1,261,685,039	1,240,064,808	1,306,382,554	1,304,852,833

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัดมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงฐานะการเงิน (ต่อ)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	2561	2560	2561	2560	
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น					
หนี้สินหมุนเวียน					
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	13	114,689,339	107,148,669	84,334,143	76,749,844
ต้นทุนโครงการค้างจ่าย		135,773,692	138,331,714	3,216,984	4,886,319
ภาษีเงินได้ค้างจ่าย		1,371,181	1,683,138	-	-
เงินรับล่วงหน้าค่าสินค้าและบริการ	6	3,470,735	3,272,848	477,480	575,210
หนี้สินหมุนเวียนอื่น		27,935,903	27,585,549	17,692,337	18,095,877
รวมหนี้สินหมุนเวียน		283,240,850	278,021,918	105,720,944	100,307,250
หนี้สินไม่หมุนเวียน					
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	14	13,507,453	11,281,745	13,507,453	11,281,745
รวมหนี้สินไม่หมุนเวียน		13,507,453	11,281,745	13,507,453	11,281,745
รวมหนี้สิน		296,748,303	289,303,663	119,228,397	111,588,995
ส่วนของผู้ถือหุ้น					
ทุนเรือนหุ้น					
ทุนจดทะเบียน					
หุ้นสามัญ 706,457,300 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1 บาท		706,457,300	706,457,300	706,457,300	706,457,300
ทุนออกจำหน่ายและชำระเต็มมูลค่าแล้ว					
หุ้นสามัญ 706,457,300 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 1 บาท		706,457,300	706,457,300	706,457,300	706,457,300
ส่วนเกินมูลค่าหุ้นสามัญ		420,269,078	420,269,078	420,269,078	420,269,078
กำไรสะสม					
จัดสรรแล้ว - ดำรงตามกฎหมาย	15	70,645,730	70,645,730	70,645,730	70,645,730
ขาดทุนสะสม		(234,074,272)	(247,817,787)	(10,217,951)	(4,108,270)
องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น	2.2	8,157,637	8,157,637	-	-
ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ		971,455,473	957,711,958	1,187,154,157	1,193,263,838
ส่วนของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม					
ของบริษัทย่อย		(6,518,737)	(6,950,813)	-	-
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น		964,936,736	950,761,145	1,187,154,157	1,193,263,838
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		1,261,685,039	1,240,064,808	1,306,382,554	1,304,852,833
		-	-	-	-

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

หมายเหตุ	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กำไรขาดทุน:				
รายได้				
รายได้จากการขายและการบริการ	130,642,379	77,703,887	84,350,733	22,109,828
ดอกเบี้ยรับ	8,198,844	8,274,077	9,683,661	10,069,111
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน	180,103	2,459,395	-	-
รายได้อื่น	3,742,238	11,079,044	5,574,416	4,072,576
รวมรายได้	142,763,564	99,516,403	99,608,810	36,251,515
ค่าใช้จ่าย				
ต้นทุนขายและบริการ	76,843,822	37,501,812	64,342,471	14,366,933
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	45,957,597	45,563,245	39,957,630	41,839,763
ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน	-	-	13,733	172,323
หนี้สงสัยจะสูญ	-	32,100	-	32,100
รวมค่าใช้จ่าย	122,801,419	83,097,157	104,313,834	56,411,119
กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้	19,962,145	16,419,246	(4,705,024)	(20,159,604)
ภาษีเงินได้	18	(4,381,897)	(3,188,091)	-
กำไร (ขาดทุน) สำหรับปี	15,580,248	13,231,155	(4,705,024)	(20,159,604)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น:				
รายการที่จะไม่ถูกบันทึกในส่วนของกำไรหรือขาดทุนในภายหลัง				
ผลขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย	14	(1,404,657)	-	(1,404,657)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี	(1,404,657)	-	(1,404,657)	-
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	14,175,591	13,231,155	(6,109,681)	(20,159,604)
การแบ่งปันกำไร (ขาดทุน)				
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ	15,148,172	12,519,932	(4,705,024)	(20,159,604)
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	432,076	711,223		
	15,580,248	13,231,155		
การแบ่งปันกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม				
ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ	13,743,515	12,519,932	(6,109,681)	(20,159,604)
ส่วนที่เป็นของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมของบริษัทย่อย	432,076	711,223		
	14,175,591	13,231,155		
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	19			
กำไร (ขาดทุน) ส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ		0.02	0.02	(0.01)
				(0.03)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม								
	ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ								
					องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น				
					ส่วนต่างระหว่างราคา			ส่วนของผู้มี	
					ซื้อเงินลงทุนในบริษัทย่อย			ส่วนได้เสียที่	
				ที่อยู่ภายใต้การควบคุม			ไม่มีอำนาจควบคุม		รวม
				เดียวกันกับมูลค่า		รวม	รวม	ส่วนได้เสียที่	รวม
				สุทธิตามบัญชีของ		องค์ประกอบอื่น	ส่วนของผู้ถือหุ้น	ของบริษัทย่อย	ส่วนของผู้
				บริษัทย่อย		ของส่วนของผู้ถือหุ้น	ของบริษัทฯ	ของบริษัทย่อย	ถือหุ้น
		กำไรสะสม							
ทุนเรือนหุ้นที่ออก		ส่วนเกินมูลค่า		ยังไม่ได้จัดสรร		ส่วนของผู้ถือหุ้น		ส่วนของผู้	
และชำระแล้ว		หุ้นสามัญ		(ขาดทุน)		ของบริษัทฯ		ถือหุ้น	
		จัดสรรแล้ว				ส่วนของผู้ถือหุ้น		ส่วนของผู้	
						ของบริษัทฯ		ถือหุ้น	
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(260,337,719)	8,157,637	8,157,637	945,192,026	(7,662,036)	937,529,990
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	12,519,932	-	-	12,519,932	711,223	13,231,155
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(247,817,787)	8,157,637	8,157,637	957,711,958	(6,950,813)	950,761,145
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(247,817,787)	8,157,637	8,157,637	957,711,958	(6,950,813)	950,761,145
กำไรสำหรับปี	-	-	-	15,148,172	-	-	15,148,172	432,076	15,580,248
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี	-	-	-	(1,404,657)	-	-	(1,404,657)	-	(1,404,657)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	13,743,515	-	-	13,743,515	432,076	14,175,591
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(234,074,272)	8,157,637	8,157,637	971,455,473	(6,518,737)	964,936,736

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				รวม ส่วนของผู้ถือหุ้น
	ทุนเรือนหุ้นที่ออก และชำระแล้ว	ส่วนเกินมูลค่า หุ้นสามัญ	กำไรสะสม		
			จัดสรรแล้ว	ยังไม่ได้จัดสรร	
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2560	706,457,300	420,269,078	70,645,730	16,051,334	1,213,423,442
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	(20,159,604)	(20,159,604)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(4,108,270)	1,193,263,838
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 1 มกราคม 2561	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(4,108,270)	1,193,263,838
ขาดทุนสำหรับปี	-	-	-	(4,705,024)	(4,705,024)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี	-	-	-	(1,404,657)	(1,404,657)
กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	-	-	-	(6,109,681)	(6,109,681)
ยอดคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561	706,457,300	420,269,078	70,645,730	(10,217,951)	1,187,154,157

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน				
กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษี	19,962,145	16,419,246	(4,705,024)	(20,159,604)
รายการปรับกระทบยอดกำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเป็นเงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน				
ค่าเสื่อมราคา	4,751,073	5,502,698	556,015	1,228,764
หนี้สงสัยจะสูญ	-	32,100	-	32,100
การปรับลดสินค้าคงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ	-	2,158,109	-	2,158,109
กำไรจากการจำหน่ายอุปกรณ์	(911,462)	(52,547)	(911,462)	(50,982)
สำรองผลเสียหายจากคดีความ	4,673,665	1,130,233	-	-
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	821,051	798,402	821,051	798,402
ขาดทุน (กำไร) จากอัตราแลกเปลี่ยนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง	(184,089)	(2,513,897)	9,747	117,820
ดอกเบี้ยรับ	(8,198,844)	(8,274,077)	(9,683,661)	(10,069,111)
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงานก่อนการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์และหนี้สินดำเนินงาน	20,913,539	15,200,267	(13,913,334)	(25,944,502)
สินทรัพย์ดำเนินงาน (เพิ่มขึ้น) ลดลง				
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	(82,802,316)	60,045,680	(62,674,175)	58,046,909
มูลค่างานที่เสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	(4,872,657)	2,715,025	(6,470,556)	(610,638)
สินค้าคงเหลือ	(57,784)	2,869,357	(75,117)	2,852,513
ต้นทุนโครงการจ่ายล่วงหน้า	(373,667)	784,252	(183,928)	(237,496)
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(816,002)	1,117,838	856,690	1,946,017
สินทรัพย์อื่น	(122,233)	2,484,793	(1,420,456)	509,485
หนี้สินดำเนินงานเพิ่มขึ้น (ลดลง)				
เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	2,880,484	(45,104,008)	7,597,778	(36,172,627)
ต้นทุนโครงการค้างจ่าย	(2,364,186)	(16,677,446)	(1,669,335)	(7,414,969)
เงินรับล่วงหน้าค่าสินค้าและบริการ	197,887	378,588	(97,730)	(330,397)
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	350,354	(765,366)	(403,540)	(1,538,852)
เงินสดจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมดำเนินงาน	(67,066,581)	23,048,980	(78,453,703)	(8,894,557)
จ่ายภาษีเงินได้	(5,176,817)	(3,613,650)	(482,963)	(2,106,371)
รับคืนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย	1,947,953	3,800,226	684,233	1,195,698
เงินสดสุทธิจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมดำเนินงาน	(70,295,445)	23,235,556	(78,252,433)	(9,805,230)

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกระแสเงินสด (ต่อ)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

(หน่วย: บาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน				
ดอกเบี้ยรับ	8,344,825	9,796,334	9,828,850	11,606,994
เงินลงทุนชั่วคราว - เงินฝากธนาคารลดลง	16,066,670	79,992,168	15,947,279	79,987,231
เงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกันลดลง	16,251,248	4,776,527	16,209,777	4,840,144
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	-	(340,000,000)	-	(340,000,000)
เงินสดรับคืนจากเงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	340,000,000	-	340,000,000	-
เงินสดรับคืนจากเงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย	-	-	16,000,000	16,000,000
ซื้ออุปกรณ์	(6,706,628)	(3,764,124)	(263,547)	(117,694)
เงินสดรับจากการจำหน่ายอุปกรณ์	911,701	88,080	911,701	86,490
เงินสดสุทธิจาก (ใช้ไปใน) กิจกรรมลงทุน	374,867,816	(249,111,015)	398,634,060	(227,596,835)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้น (ลดลง) สุทธิ	304,572,371	(225,875,459)	320,381,627	(237,402,065)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดต้นปี	96,640,828	322,516,287	76,884,556	314,286,621
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดปลายปี	401,213,199	96,640,828	397,266,183	76,884,556
	-	-	-	-
ข้อมูลกระแสเงินสดเปิดเผยเพิ่มเติม				
รายการที่มีใช้เงินสด				
โอนอุปกรณ์เป็นสินค้าคงเหลือ	-	862	-	862

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

หมายเหตุประกอบงบการเงินรวม

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561

1. ข้อมูลทั่วไปของบริษัทฯ

บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) (“บริษัทฯ”) เป็นบริษัทมหาชนซึ่งจัดตั้งและมีภูมิลำเนาในประเทศไทย โดยมีบริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งในประเทศไทยเป็นบริษัทใหญ่ ธุรกิจหลักของบริษัทฯคือการรับออกแบบและวางระบบสื่อสารและโทรคมนาคม ธุรกิจให้บริการโทรคมนาคม และธุรกิจอื่นๆ ที่อยู่ตามที่ตั้งทะเบียนของบริษัทฯอยู่ที่เลขที่ 200 หมู่ที่ 4 ชั้น 9 จัสมิน อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล ทาวเวอร์ ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. เกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

2.1 งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดในพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 โดยแสดงรายการในงบการเงินตามข้อกำหนดในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559 ออกตามความในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

งบการเงินฉบับภาษาไทยเป็นงบการเงินฉบับที่บริษัทฯใช้เป็นทางการตามกฎหมาย งบการเงินฉบับภาษาอังกฤษแปลจากงบการเงินฉบับภาษาไทยนี้

งบการเงินนี้ได้จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ราคาทุนเดิมเว้นแต่จะเปิดเผยเป็นอย่างอื่นในนโยบายการบัญชี

2.2 เกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินรวม

ก) งบการเงินรวมนี้ได้จัดทำขึ้นโดยรวมงบการเงินของบริษัทฯ และบริษัท คลาวด์ คอมพิวติ้ง โซลูชั่นส์ จำกัด (“บริษัทย่อย”) ซึ่งเป็นบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย และดำเนินธุรกิจออกแบบและจัดทำระบบคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งพัฒนาซอฟต์แวร์ จำหน่ายอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และให้บริการคลาวด์ คอมพิวติ้ง บริษัทฯถือหุ้นในบริษัทย่อยคิดเป็นอัตราร้อยละ 97.87 ของทุนจดทะเบียนของบริษัทย่อย

ข) บริษัทฯจะถือว่ามีการควบคุมกิจการที่เข้าไปลงทุนหรือบริษัทย่อยได้ หากบริษัทฯมีสิทธิได้รับหรือมีส่วนได้เสียในผลตอบแทนของกิจการที่เข้าไปลงทุน และสามารถใช้อำนาจในการสั่งการกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อจำนวนเงินผลตอบแทนนั้นได้

ค) บริษัทฯนำงบการเงินของบริษัทย่อยมารวมในการจัดทำงบการเงินรวมตั้งแต่วันที่บริษัทฯมีอำนาจในการควบคุมบริษัทย่อยจนถึงวันที่บริษัทฯสิ้นสุดการควบคุมบริษัทย่อยนั้น

ง) งบการเงินของบริษัทย่อยได้จัดทำขึ้นโดยใช้นโยบายการบัญชีที่สำคัญเช่นเดียวกันกับของบริษัทฯ

- จ) ยอดคงค้างระหว่างบริษัทฯและบริษัทย่อย รายการค้าระหว่างกันที่มีสาระสำคัญ ได้ถูกตัดออกจากงบการเงินรวมนี้แล้ว
- ฉ) ส่วนของผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมคือ จำนวนกำไรหรือขาดทุนและสินทรัพย์สุทธิของบริษัทย่อยส่วนที่ไม่ได้เป็นของบริษัทฯ และแสดงเป็นรายการแยกต่างหากในส่วนของกำไรหรือขาดทุนรวมและส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินรวม

ในปี 2548 บริษัทฯซื้อเงินลงทุนในบริษัทย่อยในราคาต่ำกว่ามูลค่าสินทรัพย์สุทธิตามบัญชีเป็นจำนวนประมาณ 8 ล้านบาท บริษัทฯได้บันทึกผลต่างดังกล่าวไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินรวมภายใต้รายการ “องค์ประกอบอื่นของส่วนของผู้ถือหุ้น”

2.3 บริษัทฯจัดทำงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยแสดงเงินลงทุนในบริษัทย่อยตามวิธีราคาทุน

3. มาตรฐานการรายงานทางการเงินใหม่

ก. มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เริ่มมีผลบังคับใช้ในปีปัจจุบัน

ในระหว่างปี บริษัทฯและบริษัทย่อยได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินและการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุง (ปรับปรุง 2560) จำนวนหลายฉบับ ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2561 มาถือปฏิบัติ มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงและอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมาถือปฏิบัตินี้ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินของบริษัทฯและบริษัทย่อย

ข. มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่จะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562

ในระหว่างปีปัจจุบัน สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินและการตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุง (ปรับปรุง 2561) และฉบับใหม่จำนวนหลายฉบับ ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 มาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวได้รับการปรับปรุงหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้มีเนื้อหาเท่าเทียมกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการอธิบายให้ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการให้แนวปฏิบัติทางบัญชีกับผู้ใช้มาตรฐาน

ฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยเชื่อว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับปรับปรุงดังกล่าวส่วนใหญ่จะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญต่องบการเงินเมื่อนำมาถือปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ใช้แทนมาตรฐานการบัญชีและการตีความมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง สัญญาก่อสร้าง
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง รายได้
การตีความมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง รายได้ - รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับบริการโฆษณา
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง โปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง สัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์
การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2560)	เรื่อง การโอนสินทรัพย์จากลูกค้า

กิจการต้องใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 กับสัญญาที่ทำกับลูกค้าทุกสัญญา ยกเว้นสัญญาที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่น มาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดหลักการ 5 ขั้นตอนสำหรับการรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจากสัญญาที่ทำกับลูกค้า โดยกิจการจะรับรู้รายได้ในจำนวนเงินที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับจากการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการที่ได้ส่งมอบให้แก่ลูกค้า และกำหนดให้กิจการต้องใช้ดุลยพินิจและพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการพิจารณาตามหลักการในแต่ละขั้นตอน

ฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยเชื่อว่ามาตรฐานฉบับดังกล่าวจะไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการสำคัญต่อการเงินของบริษัทฯและบริษัทย่อย

ค. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน กลุ่มเครื่องมือทางการเงินที่จะมีผลบังคับใช้สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563

ในระหว่างปีปัจจุบัน สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน กลุ่มเครื่องมือทางการเงิน ประกอบด้วยมาตรฐานและการตีความมาตรฐาน จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ฉบับที่ 7 การเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน

ฉบับที่ 9 เครื่องมือทางการเงิน

มาตรฐานการบัญชี

ฉบับที่ 32 การแสดงรายการเครื่องมือทางการเงิน

การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ฉบับที่ 16 การป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนสุทธิในหน่วยงานต่างประเทศ

ฉบับที่ 19 การชำระหนี้สินทางการเงินด้วยตราสารทุน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มดังกล่าวข้างต้น กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดประเภทและการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินด้วยมูลค่ายุติธรรมหรือราคาทุนตัดจำหน่ายโดยพิจารณาจากประเภทของตราสารทางการเงิน ลักษณะของกระแสเงินสดตามสัญญาและแผนธุรกิจของกิจการ (Business Model) หลักการเกี่ยวกับวิธีการคำนวณการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน โดยใช้แนวคิดของผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และหลักการเกี่ยวกับการบัญชีป้องกันความเสี่ยง รวมถึงการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงิน และเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มนี้มีผลบังคับใช้ จะทำให้มาตรฐานการบัญชี การตีความมาตรฐานการบัญชี และแนวปฏิบัติทางการบัญชีบางฉบับที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันถูกยกเลิกไป

ปัจจุบันฝ่ายบริหารของบริษัทฯและบริษัทย่อยอยู่ระหว่างการประเมินผลกระทบที่อาจมีต่องบการเงินในปีที่เริ่มนำมาตรฐานกลุ่มดังกล่าวมาถือปฏิบัติ

4. นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

4.1 การรับรู้รายได้

ขายสินค้า

รายได้จากการขายสินค้านับรับรู้เมื่อบริษัทฯและบริษัทย่อยได้โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนที่มีนัยสำคัญของความเป็นเจ้าของสินค้าให้กับผู้ซื้อแล้ว รายได้จากการขายแสดงมูลค่าตามราคาในใบกำกับสินค้าโดยไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับสินค้าที่ได้ส่งมอบหลังจากหักส่วนลดแล้ว

รายได้ค่าบริการ

รายได้จากการออกแบบและติดตั้งระบบสื่อสารโทรคมนาคม และระบบคอมพิวเตอร์พร้อมการจัดการอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องรับรู้โดยพิจารณาถึงขั้นความสำเร็จของงานจากการประเมินของวิศวกรหรือผู้ควบคุมโครงการ

รายได้ค่าบริการบำรุงรักษารับรู้เมื่อได้ให้บริการแล้ว

ดอกเบี้ยรับ

ดอกเบี้ยรับถือเป็นรายได้ตามเกณฑ์คงค้างโดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง

4.2 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด หมายถึง เงินสดและเงินฝากธนาคาร และเงินลงทุนระยะสั้นที่มีสภาพคล่องสูง ซึ่งถึงกำหนดจ่ายคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือนนับจากวันที่ได้มาและไม่มีข้อจำกัดในการเบิกใช้

4.3 ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่นแสดงมูลค่าตามจำนวนมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ บริษัทฯและบริษัทย่อยบันทึกค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับผลขาดทุนโดยประมาณที่อาจเกิดขึ้นจากการเก็บเงินจากลูกหนี้ไม่ได้ซึ่งโดยทั่วไปพิจารณาจากประสบการณ์การเก็บเงินและการวิเคราะห์อายุหนี้

4.4 สินค้าคงเหลือ

สินค้าคงเหลือแสดงมูลค่าตามราคาทุน (โดยวิธีต้นทุนเฉพาะเจาะจง) หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า

4.5 เงินลงทุน

เงินลงทุนในบริษัทย่อยที่แสดงอยู่ในงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงมูลค่าตามวิธีราคาทุนสุทธิจากค่าเพื่อการด้อยค่า

บริษัทฯใช้วิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการคำนวณต้นทุนของเงินลงทุน

เมื่อมีการจำหน่ายเงินลงทุน ผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนสุทธิที่ได้รับกับมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนจะถูกบันทึกในส่วนของกำไรหรือขาดทุน

4.6 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และค่าเสื่อมราคา

ที่ดินแสดงมูลค่าตามราคาทุน อาคารและอุปกรณ์แสดงมูลค่าตามราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเพื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ (ถ้ามี)

ค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์คำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรงตามอายุการให้ประโยชน์โดยประมาณดังนี้

อาคาร	- 20	ปี
เครื่องใช้สำนักงานและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	- 3 - 5	ปี
สิ่งปรับปรุงอาคารและสินทรัพย์เช่า	- 5	ปี
เครื่องตกแต่ง ติดตั้ง และอุปกรณ์สำนักงาน	- 3 - 10	ปี
ยานพาหนะ	- 5	ปี

ค่าเสื่อมราคารวมอยู่ในการคำนวณผลการดำเนินงาน

ไม่มีการคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับที่ดิน

บริษัทฯและบริษัทย่อยตัดรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ออกจากบัญชี เมื่อจำหน่ายสินทรัพย์หรือคาดว่าจะไม่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากการใช้หรือการจำหน่ายสินทรัพย์ รายการผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์จะรับรู้ในส่วนของกำไรหรือขาดทุนเมื่อบริษัทฯและบริษัทย่อยตัดรายการสินทรัพย์นั้นออกจากบัญชี

4.7 รายการธุรกิจกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันกับบริษัทฯและบริษัทย่อย หมายถึง บุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุม บริษัทฯและบริษัทย่อย หรือถูกบริษัทฯและบริษัทย่อยควบคุมไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรืออยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับบริษัทฯและบริษัทย่อย

นอกจากนี้บุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันยังหมายรวมถึงบุคคลหรือกิจการที่มีสิทธิออกเสียงโดยตรงหรือทางอ้อมซึ่งทำให้มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญต่อบริษัทฯและบริษัทย่อย ผู้บริหารสำคัญ กรรมการหรือพนักงานของบริษัทฯและบริษัทย่อยที่มีอำนาจในการวางแผนและควบคุมการดำเนินงานของบริษัทฯและบริษัทย่อย

4.8 เงินตราต่างประเทศ

บริษัทฯแสดงงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเป็นสกุลเงินบาท ซึ่งเป็นสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานของบริษัทฯและบริษัทย่อย

รายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศแปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่เกิดรายการสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงินซึ่งอยู่ในสกุลเงินตราต่างประเทศได้แปลงค่าเป็นเงินบาทโดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

กำไรและขาดทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนได้รวมอยู่ในการคำนวณผลการดำเนินงาน

4.9 การด้อยค่าของสินทรัพย์

ทุกวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน บริษัทฯและบริษัทย่อยจะทำการประเมินการด้อยค่าของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และเงินลงทุน หากมีข้อบ่งชี้ว่าสินทรัพย์ดังกล่าวอาจด้อยค่า บริษัทฯและบริษัทย่อยรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น ทั้งนี้มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนหมายถึงมูลค่ายุติธรรมหักต้นทุนในการขายของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้สินทรัพย์แล้วแต่ราคาใดจะสูงกว่า

บริษัทฯและบริษัทย่อยจะรับรู้รายการขาดทุนจากการด้อยค่าในส่วนของกำไรหรือขาดทุน

4.10 ผลประโยชน์ของพนักงาน

ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน

บริษัทฯรับรู้เงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส และเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการ

ผลประโยชน์หลังออกจากงานของพนักงาน

โครงการสมทบเงิน

บริษัทฯ และพนักงานของบริษัทฯ ได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งประกอบด้วยเงินที่พนักงานจ่ายสะสมและเงินที่บริษัทฯจ่ายสมทบให้เป็นรายเดือน สิทธิประโยชน์ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพได้แยกออกจากสิทธิประโยชน์ของบริษัทฯ เงินที่บริษัทฯจ่ายสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในปีที่เกิดรายการ

โครงการผลประโยชน์หลังออกจากงาน

บริษัทฯ มีภาระสำหรับเงินชดเชยที่ต้องจ่ายให้แก่พนักงานเมื่อออกจากงานตามกฎหมายแรงงาน ซึ่งบริษัทฯ ถือว่าเงินชดเชยดังกล่าวเป็นโครงการผลประโยชน์หลังออกจากงานสำหรับพนักงาน

บริษัทฯ คำนวณหนี้สินตามโครงการผลประโยชน์หลังออกจากงานของพนักงาน โดยใช้วิธีคิดลดแต่ละหน่วยที่ประมาณการไว้ (Projected Unit Credit Method) โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระได้ทำการประเมินภาระผูกพันดังกล่าวตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย

ผลกำไรหรือขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยสำหรับโครงการผลประโยชน์หลังออกจากงานของพนักงานจะรับรู้ทันทีในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น

4.11 ประมาณการหนี้สิน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยจะบันทึกประมาณการหนี้สินไว้ในบัญชีเมื่อภาระผูกพันซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีตได้เกิดขึ้นแล้ว และมีความเป็นไปได้ก่อนข้างแน่นอนว่าบริษัทฯ และบริษัทย่อยจะเสียทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจไปเพื่อปลดปล่อยภาระผูกพันนั้น และบริษัทฯ และบริษัทย่อยสามารถประมาณมูลค่าภาระผูกพันนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ

4.12 ภาษีเงินได้

ภาษีเงินได้ประกอบด้วยภาษีเงินได้ปัจจุบันและภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี

ภาษีเงินได้ปัจจุบัน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยบันทึกภาษีเงินได้ปัจจุบันตามจำนวนที่คาดว่าจะจ่ายให้กับหน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐ โดยคำนวณจากกำไรทางภาษีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากร

ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชี

บริษัทฯและบริษัทย่อยบันทึกภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีของผลแตกต่างชั่วคราวระหว่างราคาตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สิน ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานกับฐานภาษีของสินทรัพย์และหนี้สินที่เกี่ยวข้องนั้น โดยใช้อัตราภาษีที่มีผลบังคับใช้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

บริษัทฯและบริษัทย่อยรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีของผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีทุกรายการ แต่รับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีสำหรับผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี รวมทั้งผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ในจำนวนเท่าที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่บริษัทฯและบริษัทย่อยจะมีกำไรทางภาษีในอนาคตเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้นั้น

บริษัทฯและบริษัทย่อยจะทบทวนมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีทุกสิ้นรอบระยะเวลารายงานและจะทำการปรับลดมูลค่าตามบัญชีดังกล่าว หากมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าบริษัทฯและบริษัทย่อยจะไม่มีกำไรทางภาษีเพียงพอต่อการนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีทั้งหมดหรือบางส่วนมาใช้ประโยชน์

บริษัทฯและบริษัทย่อยจะบันทึกภาษีเงินได้รอกการตัดบัญชีโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้นหากภาษีที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับรายการที่ได้บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น

4.13 การวัดมูลค่ายุติธรรม

มูลค่ายุติธรรม หมายถึง ราคาที่คาดว่าจะได้รับจากการขายสินทรัพย์หรือเป็นราคาที่จะต้องจ่ายเพื่อโอนหนี้สินให้ผู้อื่นโดยรายการดังกล่าวเป็นรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย (ผู้ร่วมในตลาด) ณ วันที่วัดมูลค่า บริษัทฯและบริษัทย่อยใช้ราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินซึ่งมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ต้องวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ยกเว้นในกรณีที่ไม่มิตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มีลักษณะเดียวกันหรือไม่สามารถหาราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องได้ บริษัทฯและบริษัทย่อยจะประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าที่เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ และพยายามใช้ข้อมูลที่สามารถสังเกตได้ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์หรือหนี้สินที่จะวัดมูลค่ายุติธรรมนั้นให้มากที่สุด

5. การใช้ดุลยพินิจและประมาณการทางบัญชีที่สำคัญ

ในการจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจและการประมาณการในเรื่องที่มีความไม่แน่นอนเสมอ การใช้ดุลยพินิจและการประมาณการดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อจำนวนเงินที่แสดงในงบการเงินและต่อข้อมูลที่แสดงในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ผลที่เกิดขึ้นจริงอาจแตกต่างไปจากจำนวนที่ประมาณการไว้ การใช้ดุลยพินิจและการประมาณการที่สำคัญมีดังนี้

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้

ในการประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของลูกหนี้ ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการประมาณการผลขาดทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากลูกหนี้แต่ละราย โดยคำนึงถึงประสบการณ์การเก็บเงินในอดีต อายุของหนี้ที่ค้างค้างและสถานะเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในขณะนั้น เป็นต้น

คดีฟ้องร้องและข้อพิพาท

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากการถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ซึ่งฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยจำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการประเมินผลของคดีที่ถูกฟ้องร้องและประมาณการหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

6. รายการธุรกิจกับกิจการที่เกี่ยวข้องกัน

รายละเอียดความสัมพันธ์ที่บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีกับบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมบริษัทฯ และบริษัทย่อยหรือถูกควบคุม โดยบริษัทฯ และบริษัทย่อยไม่ว่าจะเป็น โดยตรงหรือทางอ้อม หรืออยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันกับบริษัทฯ และบริษัทย่อยมีดังนี้

ชื่อกิจการ	ลักษณะความสัมพันธ์
บริษัทใหญ่	เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในบริษัทฯ
บริษัทย่อย	บริษัทย่อยที่บริษัทฯ มีอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ของบริษัทย่อย
กลุ่มจัดสิน	มีผู้ถือหุ้นและกรรมการร่วมกัน
กลุ่มโมโน	มีกรรมการร่วมกัน

ในระหว่างปี บริษัทฯและบริษัทย่อยมีรายการธุรกิจที่สำคัญกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน รายการธุรกิจดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขทางการค้าและเกณฑ์ตามที่ตกลงกันระหว่างบริษัทฯและบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเหล่านั้น ซึ่งเป็นไปตามปกติธุรกิจโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

	(หน่วย: พันบาท)				นโยบายการกำหนดราคา
	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	2561	2560	2561	2560	
รายการธุรกิจกับบริษัทใหญ่					
ขายสินค้าและให้บริการ	3,960	3,112	108	-	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ดอกเบี้ยรับ	6,936	3,166	6,936	3,166	อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ถัวเฉลี่ย 12 เดือนของ ธนาคารใหญ่ 3 ราย บวกเพิ่มร้อยละ 0.60 และ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.08
ค่าเช่าสำนักงานและค่าบริการจ่าย	3,246	3,246	3,148	3,148	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ค่าใช้จ่ายอื่น	51	20	50	14	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
รายการธุรกิจกับบริษัทย่อย					
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)					
ขายสินค้าและบริการ	-	-	15,644	9,835	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ดอกเบี้ยรับ	-	-	1,573	1,839	อัตราอ้างอิงกับดอกเบี้ยเงินฝากประจำ บวกเพิ่มร้อยละ 0.50
ค่าบริการจัดการรับ	-	-	2,396	2,280	ราคาตามสัญญา
ต้นทุนขายและบริการ	-	-	177	89	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
รายการธุรกิจกับบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน					
ขายสินค้าและให้บริการ	94,962	46,136	55,302	2,318	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
รายได้อื่น	182	130	182	130	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ต้นทุนขายและบริการ	3,847	4,792	2,550	2,973	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ค่าเช่าสำนักงานและค่าบริการจ่าย	252	252	252	252	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น
ค่าใช้จ่ายอื่น	4,115	3,290	1,970	1,832	ราคาตามสัญญาหรือราคาที่เกิดจากการคิดกับลูกค้ารายอื่น

ยอดคงค้างระหว่างบริษัทฯและบริษัทย่อย และกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 8)				
บริษัทใหญ่	101	128	-	-
บริษัทย่อย	-	-	11,045	221
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัสมิน	808,889	725,359	778,235	724,819
กลุ่มโมโน	78	-	-	-
รวมลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	809,068	725,487	789,280	725,040
ลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 8)				
บริษัทใหญ่	-	116	-	116
บริษัทย่อย	-	-	3,480	3,480
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัสมิน	395	139	395	139
รวม	395	255	3,875	3,735
หัก: ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	-	-	(3,480)	(3,480)
รวมลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ	395	255	395	255
มูลค่างานที่แล้วเสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระจาก				
   กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทย่อย	-	-	2,861	1,192
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัสมิน	12	150	-	-
กลุ่มโมโน	3	-	-	-
รวมมูลค่างานที่แล้วเสร็จแต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ				
จากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	15	150	2,861	1,192

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทใหญ่	-	340,000	-	340,000
บริษัทย่อย	-	-	80,347	80,347
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
รวม	-	340,000	80,347	420,347
หัก: ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	-	-	(80,347)	(80,347)
รวมเงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ	-	340,000	-	340,000
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย				
บริษัทย่อย	-	-	85,000	101,000
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
หัก: ส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	-	-	(16,000)	(16,000)
รวมเงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย - สุทธิจาก ส่วนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	-	-	69,000	85,000
เจ้าหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 13)				
บริษัทย่อย	-	-	47	-
(ตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว)				
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัสมิน	353	694	3	3
รวมเจ้าหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	353	694	50	3
เจ้าหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 13)				
บริษัทใหญ่	18,617	20,099	-	-
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัสมิน	5,917	6,928	5	129
รวมเจ้าหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน	24,534	27,027	5	129

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินรับล่วงหน้าจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
บริษัทใหญ่	64	52	-	-
บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน				
กลุ่มจัดมิน	2,897	1,986	344	202
รวมเงินรับล่วงหน้าจากกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	2,961	2,038	344	202

เงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน

ยอดคงค้างของเงินให้กู้ยืมระหว่างบริษัทฯ และบริษัทย่อย และกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และการเคลื่อนไหวของเงินให้กู้ยืมดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม/งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ยอดคงเหลือ		ยอดคงเหลือ
	ณ วันที่	ลดลง	ณ วันที่
	31 ธันวาคม 2560	ระหว่างปี	31 ธันวาคม 2561
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บริษัทใหญ่	340,000	(340,000)	-

เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2560 ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ได้มีมติอนุมัติการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทใหญ่ในรูปของเงินให้กู้ยืมระยะสั้นเป็นจำนวน 340 ล้านบาท คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2.08 ต่อปี โดยมีกำหนดชำระดอกเบี้ยทุกไตรมาส ระยะเวลาการกู้ยืมเงิน 6 เดือน และสามารถต่ออายุได้อีก 6 เดือน

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ		
	ยอดคงเหลือ		ยอดคงเหลือ
	ณ วันที่	ลดลง	ณ วันที่
	31 ธันวาคม 2560	ระหว่างปี	31 ธันวาคม 2561
เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บริษัทย่อย	80,437	-	80,437
เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อย	101,000	(16,000)	85,000

เงินให้กู้ยืมระยะสั้นแก่บริษัทย่อยคิดดอกเบี้ยโดยอ้างอิงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน บวกร้อยละ 0.5 ต่อปี และมีกำหนดชำระคืนเมื่อทวงถาม

เงินให้กู้ยืมระยะยาวแก่บริษัทย่อยคิดดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน ของธนาคารพาณิชย์ บวกร้อยละ 0.5 ต่อปี โดยมีกำหนดชำระดอกเบี้ยทุกสิ้นเดือน และชำระเงินต้นทุกสิ้นไตรมาส โดยระหว่างปี 2560 - 2563 ไตรมาสละ 4 ล้านบาท และระหว่างปี 2564 - 2566 ไตรมาสละ 4.125 ล้านบาท และปี 2567 ไตรมาสละ 3.25 ล้านบาท

คำตอบแทนกรรมการและผู้บริหาร

ในระหว่างปี บริษัทฯมีค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานที่ให้แก่กรรมการและผู้บริหาร ดังต่อไปนี้

	(หน่วย: พันบาท)	
	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	งบการเงินเฉพาะกิจการ
	2561	2560
ผลประโยชน์ระยะสั้น	11,398	11,285
ผลประโยชน์หลังออกจากงาน	1,039	993
รวม	<u>12,437</u>	<u>12,278</u>

7. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	(หน่วย: พันบาท)			
	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เงินสด	115	115	105	105
เงินฝากธนาคาร	15,653	34,194	11,816	14,448
ตั๋วแลกเงิน	385,445	62,332	385,345	62,332
รวม	<u>401,213</u>	<u>96,641</u>	<u>397,266</u>	<u>76,885</u>

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และตั๋วแลกเงินของบริษัทฯและบริษัทย่อยมีอัตราดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ 0.37 ถึง 1.30 ต่อปี (2560: ร้อยละ 0.37 ถึง 1.00 ต่อปี) และเฉพาะของบริษัทฯมีอัตราดอกเบี้ยระหว่างร้อยละ 0.37 ถึง 1.20 ต่อปี (2560: ร้อยละ 0.37 ถึง 1.00 ต่อปี)

8. ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)	809,068	725,487	789,280	725,040
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน	184,506	185,565	15,551	17,395
ลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)	395	255	3,875	3,735
ลูกหนี้อื่น - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน	40,485	40,514	40,480	40,510
รวม	1,034,454	951,821	849,186	786,680
หัก: ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(221,898)	(221,898)	(58,353)	(58,353)
ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น - สุทธิ	812,556	729,923	790,833	728,327

ยอดคงเหลือของลูกหนี้การค้าแยกตามอายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระได้ดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน				
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	11,130	1,191	8,327	548
ค้างชำระ				
ไม่เกิน 3 เดือน	42,826	1,158	40,072	1,354
มากกว่า 3 - 6 เดือน	16,797	795	11,059	795
มากกว่า 6 - 12 เดือน	17,010	-	8,516	-
มากกว่า 12 เดือน	721,305	722,343	721,306	722,343
รวมลูกหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)	809,068	725,487	789,280	725,040

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
<u>ลูกหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน</u>				
อายุหนี้คงค้างนับจากวันที่ถึงกำหนดชำระ				
ยังไม่ถึงกำหนดชำระ	1,113	2,927	146	2,775
ค้างชำระ				
ไม่เกิน 3 เดือน	1,793	1,030	830	45
มากกว่า 3 - 6 เดือน	-	8	-	-
มากกว่า 6 - 12 เดือน	-	-	-	-
มากกว่า 12 เดือน	181,600	181,600	14,575	14,575
รวม	184,506	185,565	15,551	17,395
หัก: ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(181,600)	(181,600)	(14,575)	(14,575)
ลูกหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ	2,906	3,965	976	2,820
รวมลูกหนี้การค้า - สุทธิ	811,974	729,452	790,256	727,860
<u>ลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน</u>				
ดอกเบียค้างรับ	-	116	3,480	3,596
อื่นๆ	395	139	395	139
รวม	395	255	3,875	3,735
หัก: ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	-	-	(3,480)	(3,480)
รวมลูกหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ (หมายเหตุ 6)	395	255	395	255
<u>ลูกหนี้อื่น - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน</u>				
ดอกเบียค้างรับ	12,500	12,529	12,495	12,525
อื่นๆ	27,985	27,985	27,985	27,985
รวม	40,485	40,514	40,480	40,510
หัก: ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(40,298)	(40,298)	(40,298)	(40,298)
รวมลูกหนี้อื่น - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน - สุทธิ	187	216	182	212

9. สินค้ำคงเหลือ

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม					
	ราคาทุน		มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ		สินค้ำคงเหลือ - สุทธิ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
สินค้ำสำเร็จรูป	9,393	9,335	(6,172)	(6,172)	3,221	3,163

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ					
	ราคาทุน		มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ		สินค้ำคงเหลือ - สุทธิ	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
สินค้ำสำเร็จรูป	9,282	9,207	(6,172)	(6,172)	3,110	3,035

ในระหว่างปี 2560 บริษัทฯบันทึกการปรับลดราคาทุนของสินค้ำคงเหลือให้เป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับเป็นจำนวน 2 ล้านบาท (2561: ไม่มี) โดยได้แสดงเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนขายและบริการ

10. ลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้

บริษัทฯและบริษัทย่อยมียอดคงเหลือของลูกหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้จากบริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน) (“ทีทีแอนด์ที”) จำนวน 47 ล้านบาท และเฉพาะของบริษัทฯเป็นจำนวน 19 ล้านบาท ซึ่งตามเงื่อนไขที่กำหนดในแผนฟื้นฟูกิจการของทีทีแอนด์ที บริษัทฯและบริษัทย่อยจะได้รับชำระคืนยอดคงเหลือดังกล่าวทั้งจำนวนเป็นเงินสดในวันทำการสุดท้ายของไตรมาสที่ 1 ปี 2558 อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของทีทีแอนด์ทีเด็ดขาดแล้ว เพื่อความระมัดระวัง บริษัทฯและบริษัทย่อยจึงบันทึกค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับยอดคงเหลือของลูกหนี้จากทีทีแอนด์ทีเต็มจำนวนในปี 2559

11. เงินลงทุนในบริษัทย่อย

(หน่วย: พันบาท)

ชื่อบริษัท	ทุนเรียกชำระแล้ว		ราคาทุน	
	2561	2560	2561	2560
บริษัท คลาวด์ คอมพิวติ้ง โซลูชั่นส์ จำกัด	55,000	55,000	83,899	83,899
หัก: ค่าเผื่อการด้อยค่าของเงินลงทุน			(83,899)	(83,899)
รวมเงินลงทุนในบริษัทย่อย - สุทธิ			-	-

12. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม				
	ที่ดิน อาคาร สิ่งปรับปรุง อาคาร และสินทรัพย์เช่า	เครื่อง ทรศัพท สาธารณะและ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้อง	เครื่องตกแต่ง ติดตั้งและ อุปกรณ์ สำนักงาน	ยานพาหนะ	รวม
ราคาทุน					
1 มกราคม 2560	19,267	26,151	67,458	6,648	119,524
ซื้อเพิ่ม	-	-	3,763	-	3,763
จำหน่าย	-	(1,442)	(557)	-	(1,999)
โอนออก	-	-	(8)	-	(8)
31 ธันวาคม 2560	19,267	24,709	70,656	6,648	121,280
ซื้อเพิ่ม	-	-	6,706	-	6,706
จำหน่าย	-	(6,001)	(408)	(2,805)	(9,214)
31 ธันวาคม 2561	19,267	18,708	76,954	3,843	118,772
ค่าเสื่อมราคาสะสม					
1 มกราคม 2560	17,257	26,137	60,374	6,215	109,983
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	3	12	5,240	247	5,502
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่จำหน่าย	-	(1,440)	(524)	-	(1,964)
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่โอนออก	-	-	(7)	-	(7)
31 ธันวาคม 2560	17,260	24,709	65,083	6,462	113,514
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	2	-	4,563	186	4,751
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่จำหน่าย	-	(6,001)	(408)	(2,805)	(9,214)
31 ธันวาคม 2561	17,262	18,708	69,238	3,843	109,051
มูลค่าสุทธิตามบัญชี					
31 ธันวาคม 2560	2,007	-	5,573	186	7,766
31 ธันวาคม 2561	2,005	-	7,716	-	9,721
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี					
2560 (จำนวน 3 ล้านบาท รวมอยู่ในต้นทุนขายและบริการ ส่วนที่เหลือรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการบริหาร)					5,502
2561 (จำนวน 4 ล้านบาท รวมอยู่ในต้นทุนขายและบริการ ส่วนที่เหลือรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการบริหาร)					4,751

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินเฉพาะกิจการ				
	สิ่งปรับปรุงอาคาร และสินทรัพย์เช่า	เครื่องโทรศัพท์ สาธารณะและ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	เครื่องตกแต่ง ติดตั้งและอุปกรณ์ สำนักงาน	ยานพาหนะ	รวม
ราคาทุน					
1 มกราคม 2560	12,129	26,151	28,105	6,152	72,537
ซื้อเพิ่ม	-	-	117	-	117
จำหน่าย	-	(1,442)	(493)	-	(1,935)
โอนออก	-	-	(8)	-	(8)
31 ธันวาคม 2560	12,129	24,709	27,721	6,152	70,711
ซื้อเพิ่ม	-	-	263	-	263
จำหน่าย	-	(6,001)	(408)	(2,805)	(9,214)
31 ธันวาคม 2561	12,129	18,708	27,576	3,347	61,760
ค่าเสื่อมราคาสะสม					
1 มกราคม 2560	12,129	26,137	26,681	5,719	70,666
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	-	12	968	248	1,228
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่จำหน่าย	-	(1,440)	(460)	-	(1,900)
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่โอนออก	-	-	(7)	-	(7)
31 ธันวาคม 2560	12,129	24,709	27,182	5,967	69,987
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี	-	-	371	185	556
ค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วน ที่จำหน่าย	-	(6,001)	(408)	(2,805)	(9,214)
31 ธันวาคม 2561	12,129	18,708	27,145	3,347	61,329
มูลค่าสุทธิตามบัญชี					
31 ธันวาคม 2560	-	-	539	185	724
31 ธันวาคม 2561	-	-	431	-	431
ค่าเสื่อมราคาสำหรับปี					
2560 (รวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการบริหาร)					1,228
2561 (รวมอยู่ในค่าใช้จ่ายในการบริหาร)					556

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีอาคารและอุปกรณ์จำนวนหนึ่งซึ่งตัดค่าเสื่อมราคาหมดแล้วแต่ยังใช้งานอยู่ มูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์ดังกล่าวมีจำนวนเงินประมาณ 104 ล้านบาท (2560: 104 ล้านบาท) และเฉพาะของบริษัทฯ เป็นจำนวน 61 ล้านบาท (2560: 67 ล้านบาท)

13. เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
เจ้าหนี้การค้า - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)	353	694	50	3
เจ้าหนี้การค้า - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน	43,031	33,419	42,317	32,522
เจ้าหนี้อื่น - กิจการที่เกี่ยวข้องกัน (หมายเหตุ 6)	24,534	27,027	5	129
เจ้าหนี้อื่น - กิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกัน	46,771	46,009	41,962	44,096
รวมเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น	114,689	107,149	84,334	76,750

14. สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานต้นปี	11,282	10,483
ส่วนที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน		
ต้นทุนบริการในปัจจุบัน	511	510
ต้นทุนดอกเบี้ย	310	289
ส่วนที่รับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น:		
ขาดทุน (กำไร) จากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์		
ประกันภัย		
ส่วนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานประชากรศาสตร์	217	-
ส่วนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติทางการเงิน	(473)	-
ส่วนที่เกิดจากการปรับปรุงจากประสบการณ์	1,660	-
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานปลายปี	13,507	11,282

บริษัทฯ คาดว่าจะจ่ายชำระผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานภายใน 1 ปีข้างหน้า เป็นจำนวนประมาณ 1 ล้านบาท (2560: ไม่มี)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 ระยะเวลาเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการจ่ายชำระผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานของบริษัทฯ ประมาณ 11 ปี (2560: ประมาณ 10 ปี)

สมมติฐานที่สำคัญในการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย ณ วันประเมินสรุปได้ดังนี้

	งบการเงินรวม/งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
	(ร้อยละต่อปี)	(ร้อยละต่อปี)
อัตรากดลด	3.25	2.75
อัตรากำไรขึ้นเงินเดือนในอนาคต	5	5

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสมมติฐานที่สำคัญต่อมูลค่าปัจจุบันของภาระผูกพันผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานสรุปได้ดังนี้

	(หน่วย: พันบาท)	
	งบการเงินรวม/งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
อัตรากดลด		
เพิ่มขึ้น 50 เบซิสปอยท์ (3.75%)	(443)	(414)
ลดลง 50 เบซิสปอยท์ (2.75%)	471	441
อัตรากำไรขึ้นเงินเดือน		
เพิ่มขึ้น 100 เบซิสปอยท์ (6.00%)	1,083	1,233
ลดลง 100 เบซิสปอยท์ (4.00%)	(974)	(1,090)

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติผ่านร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับใหม่ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอยู่ในระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับใหม่กำหนดอัตราค่าชดเชยเพิ่มเติมกรณีนายจ้างเลิกจ้าง สำหรับลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ 20 ปีขึ้นไปให้มีสิทธิได้รับค่าชดเชยไม่น้อยกว่าค่าจ้างอัตราสุดท้าย 400 วัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นการแก้ไขโครงการสำหรับโครงการผลประโยชน์หลังออกจากงาน และมีผลกระทบให้บริษัทฯ มีหนี้สินสำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงานเพิ่มขึ้น 4 ล้านบาท บริษัทฯ จะบันทึกผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยรับรู้ต้นทุนบริการในอดีตเป็นค่าใช้จ่ายทันทีในกำไรหรือขาดทุนของงวดที่กฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้

15. สำรองตามกฎหมาย

ภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 บริษัทฯต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีส่วนหนึ่งไว้เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิประจำปีหักด้วยยอดขาดทุนสะสมยกมา (ถ้ามี) จนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียน สำรองตามกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถนำไปจ่ายเงินปันผลได้ ในปัจจุบัน บริษัทฯได้จัดสรรสำรองตามกฎหมายไว้ครบถ้วนแล้ว

16. ค่าใช้จ่ายตามลักษณะ

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
สินค้าคงเหลือที่ใช้ไป	49,481	11,720	48,519	4,248
เงินเดือนและค่าแรงและผลประโยชน์อื่น ของพนักงาน	29,703	27,457	29,703	27,457
ค่าจ้างผู้รับเหมาช่วง	16,924	6,775	11,439	4,243
ค่าเสื่อมราคา	4,751	5,503	556	1,229
ค่าเช่าจ่ายตามสัญญาเช่าดำเนินงาน	3,497	3,497	3,400	3,400
การปรับลดสินค้าคงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิที่จะได้รับ	-	2,158	-	2,158

17. รายได้จากการให้บริการภายใต้ใบอนุญาต

ในปี 2561 บริษัทฯมีรายได้จากการให้บริการตามใบอนุญาตการประกอบกิจการโทรคมนาคมแบบที่หนึ่งที่ได้รับจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (“กสทช”) เป็นจำนวน 0.42 ล้านบาท (2560: 0.16 ล้านบาท)

นอกจากนี้ บริษัทฯมีค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่ผู้รับอนุญาตรายอื่น ผู้รับสัมปทาน หรือผู้ให้บริการโทรคมนาคมต่างประเทศสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ที่สามารถนำมาหักลดหย่อนรายได้เป็นจำนวน 0.25 ล้านบาท (2560: 0.09 ล้านบาท) ตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บรายได้เพื่อนำไปใช้ในการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน โดยทั่วไประบบบริการเพื่อสังคม ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2560

18. ภาษีเงินได้

รายการกระทบยอดระหว่างกำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีกับค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้มีดังนี้

(หน่วย: พันบาท)

	งบการเงินรวม		งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560	2561	2560
กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล	19,962	16,419	(4,705)	(20,160)
อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล	20%	20%	20%	20%
กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชีก่อนภาษีเงินได้				
นิติบุคคลคุณอัตราภาษี	3,992	3,284	(941)	(4,032)
ค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษี	20	231	4	4
ค่าใช้จ่ายที่มีสิทธิหักได้เพิ่มขึ้น	(302)	(78)	(2)	(4)
สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่ไม่ได้บันทึกใน				
งบการเงิน:				
ปรับลดราคาทุนของสินค้าคงเหลือเป็นมูลค่าสุทธิ	-	432	-	432
ที่จะได้รับ				
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ	-	6	-	6
สำรองผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน	164	160	164	160
ขาดทุนทางภาษีปีปัจจุบัน	508	3,167	508	3,167
ผลขาดทุนทางภาษีของปีก่อนที่นำมาลดค่าใช้จ่าย				
ภาษีเงินได้	-	(4,014)	-	-
อื่นๆ	-	-	267	267
ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน				
เบ็ดเสร็จ	4,382	3,188	-	-

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีและขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้จำนวน 848 ล้านบาท (2560: 843 ล้านบาท) และเฉพาะของบริษัทฯจำนวน 578 ล้านบาท (2560: 573 ล้านบาท) ที่บริษัทฯและบริษัทย่อยไม่ได้บันทึกสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี เนื่องจากบริษัทฯและบริษัทย่อยพิจารณาแล้วเห็นว่าบริษัทฯและบริษัทย่อยอาจไม่มีกำไรทางภาษีในอนาคตเพียงพอที่จะนำผลแตกต่างชั่วคราวและผลขาดทุนทางภาษีมาใช้ประโยชน์ได้

ผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ของบริษัทฯมีจำนวนเงิน 112 ล้านบาท ซึ่งจะทยอยสิ้นสุดระยะเวลาการใช้ประโยชน์ภายในปี 2562 - 2566 (2560: 110 ล้านบาท ซึ่งจะทยอยสิ้นสุดในปี 2562 - 2565)

19. กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน

กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้นขั้นพื้นฐานคำนวณโดยหารกำไร (ขาดทุน) สำหรับปีที่เป็นของผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ (ไม่รวมกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น) ด้วยจำนวนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของหุ้นสามัญที่ออกอยู่ในระหว่างปี

20. ส่วนงานดำเนินงาน

ข้อมูลส่วนงานดำเนินงานที่นำเสนอนี้สอดคล้องกับรายงานภายในของบริษัทฯที่มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงานได้รับและสอบทานอย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงานและประเมินผลการดำเนินงานของส่วนงาน

ผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดสอบทานผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยธุรกิจแยกจากกันเพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและการประเมินผลการปฏิบัติงาน บริษัทฯประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนงานโดยพิจารณาจากกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานซึ่งวัดมูลค่าโดยใช้เกณฑ์เดียวกับที่ใช้ในการวัดกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานในงบการเงิน

การบันทึกบัญชีสำหรับรายการระหว่างส่วนงานที่รายงานเป็นไปในลักษณะเดียวกับการบันทึกบัญชีสำหรับรายการธุรกิจกับบุคคลภายนอก

รายได้ระหว่างส่วนงานถูกตัดออกจากงบการเงินรวมแล้ว

บริษัทฯและบริษัทย่อยดำเนินธุรกิจในส่วนงานภูมิศาสตร์หลักในประเทศไทย ข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานของบริษัทฯและบริษัทย่อยสำหรับปีมีดังต่อไปนี้

(หน่วย: ล้านบาท)

	ส่วนงาน		ส่วนงานธุรกิจ		ส่วนงานธุรกิจ		การตัดรายการ		งบการเงินรวม	
	ธุรกิจออกแบบและ		จัดหา ออกแบบและ		ส่วนงานธุรกิจ		การตัดรายการ		งบการเงินรวม	
	วางระบบสื่อสารและโทรคมนาคม	และโทรคมนาคม	วางระบบคอมพิวเตอร์	คอมพิวเตอร์	คลาวด์คอมพิวเตอร์	คอมพิวเตอร์	บัญชีระหว่างกัน	บัญชีระหว่างกัน	2561	2560
	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560	2561	2560
รายได้จากการขายและการบริการ										
รายได้จากภายนอก	68	12	40	47	23	19	-	-	131	78
รายได้ระหว่างส่วนงาน	16	10	-	-	-	-	(16)	(10)	-	-
รายได้ทั้งสิ้น	84	22	40	47	23	19	(16)	(10)	131	78
กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน										
ตามส่วนงาน	5	(2)	35	31	14	11			54	40
รายได้และค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เป็นส่วน:										
ดอกเบี้ยรับ									8	8
กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน									-	2
รายได้อื่น									4	11
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร									(46)	(45)
ภาษีเงินได้									(4)	(3)
กำไรสำหรับปี									16	13

ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่

ในปี 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีรายได้จากลูกค้ารายใหญ่จำนวนหนึ่งรายเป็นจำนวนประมาณ 78 ล้านบาท (2560: จำนวนสามรายเป็นจำนวนประมาณ 52 ล้านบาท) และเฉพาะของบริษัทฯจำนวนสองรายประมาณ 67 ล้านบาท (2560: จำนวนสองรายเป็นจำนวนประมาณ 18 ล้านบาท)

21. กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

บริษัทฯและพนักงานของบริษัทฯได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 โดยบริษัทฯและพนักงานจะจ่ายสมทบเข้ากองทุนเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 3 ถึงร้อยละ 8 ของเงินเดือน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพนี้บริหาร โดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมบัวหลวง จำกัด และจะจ่ายให้แก่พนักงานเมื่อพนักงานนั้นออกจากงานตามระเบียบว่าด้วยกองทุนของบริษัทฯ ในระหว่างปี 2561 บริษัทฯได้จ่ายเงินสมทบกองทุนเป็นจำนวนเงิน 2 ล้านบาท (2560: 2 ล้านบาท)

22. ภาระผูกพันและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น

22.1 ภาระผูกพันเกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงานและสัญญาบริการ

บริษัทฯได้เข้าทำสัญญาเช่าดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเช่าพื้นที่ในอาคาร และสัญญาบริการที่เกี่ยวข้อง อายุของสัญญามีระยะเวลา 3 ปี และสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาที่บอกเลิกไม่ได้

บริษัทฯมีจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายในอนาคตทั้งสิ้นภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานและสัญญาบริการที่บอกเลิกไม่ได้ ดังนี้

	(หน่วย: ล้านบาท)	
	งบการเงินรวม/ งบการเงินเฉพาะกิจการ	
	2561	2560
จ่ายชำระภายใน		
ภายใน 1 ปี	2	3
มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 3 ปี	-	2

22.2 การค้ำประกัน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 บริษัทฯและบริษัทย่อยมีหนังสือค้ำประกันซึ่งออกโดยธนาคารในนามบริษัทฯและบริษัทย่อยเหลืออยู่เป็นจำนวน 75 ล้านบาท (2560: 79 ล้านบาท) และเฉพาะของบริษัทฯเป็นจำนวน 51 ล้านบาท (2560: 53 ล้านบาท) ซึ่งเป็นหนังสือค้ำประกันการประมูลงานและการปฏิบัติตามสัญญา

22.3 หนี้สินที่อาจเกิดขึ้นจากสัญญาขายเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (แท็บเล็ต)

ในเดือนกันยายนและธันวาคม 2556 บริษัทฯ ได้ทำสัญญาขายเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (“แท็บเล็ต”) โซนที่ 4 (ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ให้แก่คู่สัญญาซึ่งเป็นหน่วยงานราชการสองหน่วยงาน มีมูลค่าตามสัญญาเป็นจำนวนเงินรวม 749 ล้านบาท (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) ตามเงื่อนไขของสัญญาดังกล่าวบริษัทฯ ต้องส่งมอบแท็บเล็ตทั้งหมดให้แก่หน่วยราชการคู่สัญญาภายในเดือนธันวาคม 2556 และภายในเดือนมีนาคม 2557 ตามลำดับ ต่อมาในระหว่างปี 2557 หน่วยราชการคู่สัญญาทั้งสองได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาซื้อขายแท็บเล็ตมายังบริษัทฯ เนื่องจากคู่สัญญาพิจารณาว่าบริษัทฯ ไม่สามารถส่งมอบแท็บเล็ตให้แก่คู่สัญญาทั้งสองได้ตามกำหนดเวลาในสัญญา โดยให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับรายวันในอัตราร้อยละ 0.2 ของราคาแท็บเล็ตที่ยังไม่ได้ส่งมอบนับแต่วันครบกำหนดตามสัญญาจนถึงวันบอกเลิกสัญญาเป็นจำนวนเงิน 5 ล้านบาท และ 142 ล้านบาท ตามลำดับ ในเดือนพฤศจิกายน 2557 และเดือนมีนาคม 2558 หน่วยราชการคู่สัญญาทั้งสองได้ฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับจากการไม่ส่งมอบแท็บเล็ตตามสัญญาและชำระเงินตามหนังสือคำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของธนาคาร พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี คิดเป็นทุนทรัพย์เป็นจำนวนเงินประมาณ 5 ล้านบาท และ 190 ล้านบาท ตามลำดับ และบริษัทฯ ได้มีหนังสือถึงบริษัทคู่สัญญาผู้ขายแท็บเล็ตเพื่อแจ้งว่าบริษัทดังกล่าวผิดสัญญาในการส่งมอบแท็บเล็ตแก่บริษัทฯ และบริษัทฯ ได้ยกเลิกสัญญากับบริษัทดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้บริษัทฯ ได้เรียกร้องให้ธนาคารผู้ออกหนังสือคำประกันการปฏิบัติตามสัญญาขายแท็บเล็ตแก่บริษัทดังกล่าวชำระเงินตามหนังสือคำประกันให้บริษัทฯ และบริษัทฯ ได้รับชำระเงินตามหนังสือคำประกันดังกล่าวแล้วเป็นจำนวนเงิน 38 ล้านบาท ซึ่งบริษัทฯ มีสิทธิทางกฎหมายที่จะยึดเงินดังกล่าวเพื่อชดเชยความเสียหายต่างๆ ที่บริษัทคู่สัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดขึ้นหรือปฏิบัติผิดสัญญา บริษัทฯ ได้บันทึกจำนวนเงินที่ได้รับดังกล่าวเป็นหนี้สินในบัญชีภายใต้รายการเจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่นในงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 จนถึงปัจจุบัน บริษัทฯ จึงถือเสมือนว่าจำนวนเงินดังกล่าวเป็นเงินสำรองค่าปรับและค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในบัญชีเช่นกัน นอกจากนี้ หากบริษัทฯ ต้องชำระค่าปรับและค่าเสียหายแก่หน่วยงานราชการทั้งสอง บริษัทฯ สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทั้งหมดคืนจากบริษัทผู้ขายแท็บเล็ตดังกล่าวได้ตามเงื่อนไขที่ระบุในสัญญาซื้อขายแท็บเล็ต อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561 ศาลปกครองกลางได้มีคำตัดสินคดีระหว่างบริษัทฯ กับหน่วยงานราชการแห่งหนึ่ง ซึ่งฟ้องร้องให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับจากการไม่ส่งมอบแท็บเล็ตตามสัญญาคิดเป็นทุนทรัพย์เป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 5 ล้านบาท โดยพิพากษาให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับคิดเป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 2.6 ล้านบาท เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2561 ธนาคารผู้ออกหนังสือคำประกันได้มีหนังสือแจ้งมายังบริษัทฯ ว่า เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2561 ทางธนาคารผู้ออกหนังสือคำประกันได้วางเงินชำระตามคำพิพากษาในส่วน of ธนาคารเป็นจำนวนเงินประมาณ 1.4 ล้านบาท ทำให้ค่าปรับตามคำพิพากษาคงเหลือเป็นจำนวนเงินประมาณ 1.2 ล้านบาท และเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2561 ศาลปกครองกลางได้ตัดสินคดีระหว่างบริษัทฯ กับหน่วยงานราชการอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งฟ้องร้องให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับและชำระเงินตามหนังสือคำประกันการปฏิบัติตามสัญญาของธนาคาร พร้อมดอกเบี้ยคิดเป็นทุนทรัพย์เป็นจำนวนเงินประมาณ 190 ล้านบาท โดยศาลปกครองกลางพิพากษาให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับ

คิดเป็นจำนวนเงินประมาณ 7 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น ซึ่งสำรองตามค่าปรับและค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นที่บริษัทฯบันทึกไว้ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมา มีความเพียงพอต่อจำนวนค่าปรับตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลางดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม บริษัทฯและหน่วยงานราชการคู่สัญญาทั้งสองแห่งได้ยื่นอุทธรณ์คดีต่อศาลปกครองสูงสุดและบริษัทฯได้ยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดีต่อศาลปกครองกลาง ปัจจุบันคดียังอยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาของศาล ดังนั้น ผลที่สุดของคดีฟ้องร้องและข้อพิพาทสำหรับคดีที่ยังไม่ถึงที่สุดยังไม่สามารถคาดการณ์ได้ในขณะนี้ อย่างไรก็ตามฝ่ายบริหารและที่ปรึกษากฎหมายของบริษัทฯยังคงเชื่อว่าจะไม่ได้รับผลเสียหายที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับคดีฟ้องร้องและข้อพิพาทและเชื่อมั่นว่าสำรองค่าปรับและค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นที่บริษัทฯบันทึกไว้ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาเพียงพอแล้วตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง

22.4 ข้อพิพาทกับทีทีแอนด์ที

บริษัทขอยืมยอดหนี้ค้างชำระจากทีทีแอนด์ทีตามสัญญาจัดหาระบบบริการลูกค้าและระบบพิมพ์ใบแจ้งหนี้ จำนวนประมาณ 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 เทียบเท่าจำนวนประมาณ 171 ล้านบาท) ยอดหนี้ดังกล่าวนี้เป็นหนี้ที่มีข้อโต้แย้งกับทีทีแอนด์ที โดยในปี 2554 ทีทีแอนด์ทีได้ยื่นข้อเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ กล่าวหาว่าบริษัทขอยปฏิบัติผิดสัญญาดังกล่าว และเรียกร้องให้บริษัทขอยชำระเงินเป็นจำนวนรวมประมาณ 1,780 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันเสนอข้อพิพาทจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตามฝ่ายบริหารของบริษัทขอยพิจารณาว่าบริษัทขอยไม่ได้ปฏิบัติผิดสัญญาจึงไม่ต้องชำระเงินจำนวนดังกล่าวให้กับทีทีแอนด์ที และในเดือนกุมภาพันธ์ 2555 บริษัทขอยได้ยื่นคำคัดค้านข้อเสนอข้อพิพาทของทีทีแอนด์ทีต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเพื่อให้สถาบันอนุญาโตตุลาการยกคำเสนอข้อพิพาทของทีทีแอนด์ทีดังกล่าว และเสนอข้อเรียกร้องแย้งต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการเรียกร้องให้ทีทีแอนด์ทีชำระเงินเป็นจำนวนรวมประมาณ 528 ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันถัดจากวันที่เสนอคำคัดค้านข้อเสนอข้อพิพาทจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น ในเดือนมิถุนายน 2558 คณะอนุญาโตตุลาการได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดยกคำเสนอข้อพิพาทของทีทีแอนด์ทีและให้ทีทีแอนด์ทีชำระค่าวงงานที่ค้างชำระทั้งหมดพร้อมดอกเบี้ยแก่บริษัทขอยคิดเป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 204 ล้านบาท เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ทีทีแอนด์ทียื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อขอเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการดังกล่าว และเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 ศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของทีทีแอนด์ทีเด็ดขาด ซึ่งโดยผลของคำสั่งดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อว่าคดีแพ่งทั้งปวงอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจงดการพิจารณาคดีแพ่งนั้นไว้หรือจะสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ ดังนั้น สำหรับคดีแพ่งต่างๆที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของทีทีแอนด์ที ศาลอาจพิจารณาเรียกเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของทีทีแอนด์ทีเพื่อสอบถามว่าจะดำเนินการอย่างไร เพื่อประกอบการพิจารณาทำคำสั่งของศาลต่อไปในแต่ละคดี

ต่อมาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2559 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อขอเพิกถอนคำร้องของ ทีทีแอนด์ทีที่ขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ให้ทีทีแอนด์ทีชำระหนี้แก่บริษัทย่อยจำนวน 204 ล้านบาทดังกล่าวข้างต้น ซึ่งศาลแพ่งได้อนุญาตให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ถอนคำร้องขอให้เพิกถอน คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการดังกล่าวได้ และได้ให้จำหน่ายคดีนี้ออกจากสารบบความ ทั้งนี้จากคำสั่งพิทักษ์ ทรัพย์เด็ดขาดของศาลล้มละลายกลางเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 ดังกล่าว บริษัทย่อยได้ทำการยื่นขอรับชำระ หนี้รวมทั้งดอกเบี้ยทั้งหมดต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว การได้รับชำระหนี้คืนจึงจะเป็นไปตาม กระบวนการของกฎหมายล้มละลาย อย่างไรก็ตาม ทีทีแอนด์ทียังอยู่ระหว่างการดำเนินการตามขั้นตอนทาง กฎหมายล้มละลายโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

22.5 คดีฟ้องร้องและข้อพิพาทอื่นๆ

1. ในปี 2558 และปี 2559 บริษัทฯและบริษัทย่อยได้ถูกพนักงานที่บริษัทฯและบริษัทย่อยเลิกจ้างฟ้องร้อง ให้ชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 20 ล้านบาท โดยค่าเสียหายที่ถูกเรียกร้องเฉพาะของ บริษัทฯจำนวน 2 คดีเป็นทุนทรัพย์จำนวนประมาณ 18 ล้านบาท ในคดีเกี่ยวกับการเลิกจ้างไม่เป็นธรรม เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ศาลแรงงานกลางพิพากษาให้บริษัทย่อยจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายและ ดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 1 ล้านบาท ซึ่งบริษัทย่อยได้บันทึกสำรองค่าชดเชยจาก คดีดังกล่าวตามคำตัดสินของศาลแรงงานกลางในปี 2560 และจ่ายชำระแล้วในเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ส่วนคดีของบริษัทฯศาลแรงงานกลางพิพากษายกฟ้องทั้ง 2 คดี พนักงานซึ่งเป็น โจทก์ยื่นอุทธรณ์ ต่อมา ในปี 2561 ศาลได้พิพากษายกฟ้อง คดีถือเป็นที่สุด
2. ในปี 2557 บริษัทฯมีข้อพิพาทกับการไฟฟ้านครหลวง (“กฟน.”) จากการที่บริษัทฯไม่ได้เข้าร่วมประกวด ราคาเพื่อการจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์ของกฟน. โดยกฟน.ได้เรียกร้องให้ธนาคารผู้ออกหนังสือ คำประกันการประมูลงานให้แก่บริษัทฯชำระเงินตามหนังสือคำประกันเป็นจำนวนเงินประมาณ 8 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ที่ปรึกษากฎหมายและฝ่ายบริหารของบริษัทฯเห็นว่า กฟน.ได้ดำเนินการประกวดราคา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับบริษัทฯ บริษัทฯจึงไม่ได้เป็นฝ่ายผิดในการไม่เข้าร่วม การประกวดราคา ดังนั้น บริษัทฯจึงไม่ต้องชำระเงินตามหนังสือคำประกันให้แก่กฟน. บริษัทฯได้ยื่นฟ้อง ต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งของกฟน. ที่ให้บริษัทฯชำระเงินตามหนังสือ คำประกันดังกล่าว และเรียกร้องให้กฟน.คืนต้นฉบับหนังสือคำประกันและชำระค่าธรรมเนียมหนังสือ คำประกันแทนบริษัทฯ ต่อมาในปี 2558 กฟน.ได้ฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางให้บริษัทฯชำระเงิน หลักประกันเป็นจำนวน 8 ล้านบาท ตามหนังสือคำประกันการประมูลงานดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2561 ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษายกฟ้องกฟน. และให้กฟน.คืนหลักประกันแก่บริษัทฯ และชำระค่าธรรมเนียมหลักประกันของแก่บริษัทฯ กฟน.ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด ขณะนี้ ฝ่ายกฎหมายของบริษัทฯอยู่ในระหว่างพิจารณายื่นคำแก้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

3. ในปี 2557 บริษัทย่อยได้ถูกฟ้องร้องในคดีเกี่ยวกับการผิดสัญญาจ้าง ซึ่งมีทุนทรัพย์เป็นจำนวนเงินประมาณ 1 ล้านบาท ในเดือนตุลาคม 2558 ศาลชั้นต้นพิพากษาให้บริษัทย่อยชำระค่าเสียหาย 0.2 ล้านบาท บริษัทย่อยยื่นอุทธรณ์ ต่อมาในเดือนกันยายน 2559 ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้บริษัทย่อยชดใช้ค่าเสียหาย และดอกเบี้ยเป็นจำนวนเงินรวมประมาณ 0.5 ล้านบาท บริษัทย่อยได้ยื่นฎีกาและคำร้องขออนุญาตฎีกา เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2561 ศาลฎีกามีคำสั่งไม่รับฎีกาทั้งของโจทก์และของจำเลย ดังนั้นผลของคดีจึงถือเป็นที่สุด ทั้งนี้เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2561 บริษัทย่อยได้ชำระค่าเสียหายตามคำสั่งของศาลอุทธรณ์แล้ว
4. ในปี 2559 บริษัทย่อยได้ถูกฟ้องร้องในคดีเกี่ยวกับการผิดสัญญาซื้อขาย ซึ่งมีทุนทรัพย์เป็นจำนวนเงินประมาณ 7 ล้านบาท ซึ่งในเดือนมีนาคม 2560 ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาให้บริษัทย่อยชดใช้ค่าเสียหาย ค่าปรับ และดอกเบี้ยเป็นจำนวนรวมประมาณ 4 ล้านบาท บริษัทย่อยได้ยื่นอุทธรณ์และคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี ซึ่งเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2561 ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้บริษัทย่อยชดใช้ค่าเสียหาย ค่าปรับ และดอกเบี้ยเป็นจำนวนรวมประมาณ 5 ล้านบาท ในปัจจุบันบริษัทย่อยไม่ยื่นฎีกาและได้บันทึกสำรองค่าเสียหายและดอกเบี้ยจากคดีดังกล่าวตามคำตัดสินของศาลอุทธรณ์แล้วเต็มจำนวน

23. เครื่องมือทางการเงิน

23.1 นโยบายการบริหารความเสี่ยง

เครื่องมือทางการเงินที่สำคัญของบริษัทฯและบริษัทย่อยตามที่นิยามอยู่ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 107 การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ประกอบด้วยเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดและเงินฝากธนาคารที่มีภาระค้ำประกัน เงินลงทุนชั่วคราว ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น และเงินให้กู้ยืม บริษัทฯและบริษัทย่อยมีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว และมีนโยบายในการบริหารความเสี่ยงดังนี้

ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ

บริษัทฯและบริษัทย่อยมีความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น และเงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกัน ฝ่ายบริหารควบคุมความเสี่ยงนี้โดยการกำหนดให้มโนนโยบายและวิธีการในการควบคุมสินเชื่อที่เหมาะสม ดังนั้นบริษัทฯและบริษัทย่อยจึงไม่คาดว่าจะได้รับความเสียหายที่เป็นสาระสำคัญจากการให้สินเชื่อ นอกจากนี้บริษัทฯและบริษัทย่อยขายสินค้าหรือให้บริการกับลูกค้าที่มีความสามารถในการชำระหนี้ดีเป็นส่วนใหญ่ จำนวนเงินสูงสุดที่บริษัทฯและบริษัทย่อยอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อคือมูลค่าสุทธิตามบัญชีของลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่นและเงินให้กู้ยืมแก่กิจการที่เกี่ยวข้องกันที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงิน

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่สำคัญอันเกี่ยวเนื่องกับเงินฝากสถาบันการเงิน และเงินให้กู้ยืม สินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินส่วนใหญ่มีอัตราดอกเบี้ยที่ปรับขึ้นลงตามอัตราตลาด หรือมีอัตราดอกเบี้ยคงที่ซึ่งใกล้เคียงกับอัตราตลาดในปัจจุบัน ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยของบริษัทฯ และบริษัทย่อยจึงอยู่ในระดับต่ำ

ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมีความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่สำคัญอันเกี่ยวเนื่องจากการซื้อหรือขายสินค้าและบริการเป็นเงินตราต่างประเทศ

บริษัทฯ และบริษัทย่อยมียอดคงเหลือของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้ทำสัญญาป้องกันความเสี่ยง ดังนี้

สกุลเงิน	งบการเงินรวม				อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย	
	สินทรัพย์ทางการเงิน		หนี้สินทางการเงิน		ณ วันที่ 31 ธันวาคม	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	(ล้าน)	(ล้าน)	(ล้าน)	(ล้าน)	(บาทต่อหน่วยเงินตราต่างประเทศ)	
เหรียญสหรัฐอเมริกา	0.1	0.1	0.9	0.9	32.4498	32.6809

สกุลเงิน	งบการเงินเฉพาะกิจการ				อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย	
	สินทรัพย์ทางการเงิน		หนี้สินทางการเงิน		ณ วันที่ 31 ธันวาคม	
	2561	2560	2561	2560	2561	2560
	(ล้าน)	(ล้าน)	(ล้าน)	(ล้าน)	(บาทต่อหน่วยเงินตราต่างประเทศ)	
เหรียญสหรัฐอเมริกา	0.1	0.1	0.1	0.1	32.4498	32.6809

23.2 มูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน

เนื่องจากเครื่องมือทางการเงินส่วนใหญ่ของบริษัทฯ และบริษัทย่อยจัดอยู่ในประเภทระยะสั้น เงินให้กู้ยืมระยะยาวมีอัตราดอกเบี้ยใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยในตลาด บริษัทฯ และบริษัทย่อยจึงประมาณมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินใกล้เคียงกับมูลค่าตามบัญชีที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงิน

24. การบริหารจัดการทุน

วัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการทุนที่สำคัญของบริษัทฯ และบริษัทย่อย คือการจัดให้มีซึ่งโครงสร้างทุนที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัทฯ และบริษัทย่อย และเสริมสร้างมูลค่าการถือหุ้นให้กับผู้ถือหุ้น โดย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2561 กลุ่มบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 0.31 : 1 (2560: 0.30 : 1) และเฉพาะของบริษัทฯ เท่ากับ 0.10 : 1 (2560: 0.09 : 1)

25. เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทฯ ได้มีมติอนุมัติการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่บริษัทใหญ่ในรูปของเงินให้กู้ยืมระยะสั้นเป็นจำนวน 300 ล้านบาท คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2.08 ต่อปี โดยมีกำหนดชำระดอกเบี้ยทุกไตรมาส ระยะเวลากู้ยืมเงิน 12 เดือนและสามารถต่ออายุได้อีก 12 เดือน

26. การอนุมัติงบการเงิน

งบการเงินนี้ได้รับอนุมัติให้ออกโดยคณะกรรมการบริษัทฯ เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562